

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΒ΄.

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΒΑΤΟ, 27 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1914

ΑΡΙΘΜΟΣ 532

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΙΚΗΤΑΣ ΑΝΤΡΗΣ. Γρουσουζινί (τέλος).
ΜΑΡΙΛ ΖΑΜΠΙΑ. Στην άμμουδιά.
ΘΕΟΒΡΑΣΤΟΣ. Χαρακτήρες.
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Ή έλληνοιά που ρήμαξε.
ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ. Χινόπορο.
ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. Ή παταδιά του Δοξάτου.
Β. ΟΥΓΚΩ. Ρούι - Βλάς.
Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ. Λουλούδινη πορφύρα.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ. — ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ. — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩ-
ΜΗ. — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Η ΠΑΠΑΔΙΑ ΤΟΥ ΔΟΞΑΤΟΥ

Τῆς σφάξανε τὸν παπά της οἱ Βούργαροι·
τῆς ἀτιμάσανε τὰ κοριτσάκια της καὶ τῆς τὰ
σφάξανε. Κι ὅλ' αὐτὰ μπρὸς στὰ μάτια της.
Καὶ ἡ ἴδια γεύτηκε τὸ Βουργάριζο πολιτισμὸ
— μὴ θαρρεῖτε ! Καὶ τώρα κεῖ, σὲ μιὰ μάντρα,
στὸ τέλος τῆς ὁδοῦ Τιμιολέοντα, στριμωγμένη
σὲ μιὰ καλυβούλα, μὲ τὴ γριά μάννα της καὶ
καὶ μὲ τὰ δυὸ της τάγοράκια, ποὺ ἀπὸ θάμα
γλύτωσαν τὸ Βουργάριζο λεπίδι, τὴν ἀνακά-
λυψε — ποίος ἄλλος ; — ὁ Ματσούκας.

Τὴν ἀνακάλυψε — καὶ σώνει. "Αν τῆς ἔ-
δωσε νὰ φάει, ἂν τῆς πῆγε χορήματα, ἂν τῆς
ἔταξε πὼς θὰ προστατέψει τάνήλικα παιδιὰ
της, δὲν ἔχει καμιὰ σημασία. Σώνει ποὺ τὴν
ἀνακάλυψε, ποὺ πόνεσε, ποὺ δάκρυσε, ποὺ
τῆς χάρισε τὴν ἐλπίδα.

Ναί, ἔτσι εἶναι. Καὶ φιλώνοντας τὸ λευκὸ
καὶ τίμιο χέρι του ἡ παπαδιά τοῦ εἶπε μὲ φω-
νὴ πνιγμένη :

— Σὲ λόγου σου ξαναβοῶκα τὸν παπά μου !

Ὁ Ματσούκας καὶ δώ, ὅπως καὶ σὲ κάθε
ἄλλη παρόμοια περίσταση, ἀναπληρώνει τὴν
ἐπίσημη πολιτεία. Σωστότερα, τὴ συμπληρώ-
νει. Γιατί ἡ Πολιτεία, πολλὰς φορὲς, δὲ βλέ-
πει καὶ δὲν ἀκούει. Ὅχι ἀπὸ ἀστοργία, μὰ ἀπὸ
τὶς ἄλλες πολλὰς φροντίδες της. Καὶ ὁ Ματσού-

κας τότε τῆς χρησιμεύει γιὰ λαγωνικό. Ὅσμι-
ζεται, ψάχνει, ξετρυπώνει. Καὶ λέει, πότε στὴν
Πολιτεία, πότε στὴν Κοινωνία, ἀνάλογα μὲ
τὴν περίσταση :

— Νά, αὐτὸ εἶναι τὸ χρέος σου !

.... Τὸ βράδι τῆς ἴδιας μέρας, ποὺ μὲ πῆγε
στὸ καλύβι τῆς παταδιάς, ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ
ψήφισε τὴ σύνταξί του.

— Νά, τὸ δῶρο, συλλογίστηκα, τῆς πα-
παδιάς τοῦ Δοξάτου !

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

= ΡΟΥΪ - ΒΛΑΣ =

Μὲ μεγάλη ἐπιτυχία παίχτηκε ἀρκετὲς βραδιὲς στὴ
σειρὰ στὸ θέατρο τῆς δας Μαρίκας Κοτοπούλη, μὲ πρωτα-
γωνιστὴ τὸν ἄξιο καλλιτέχνη Μῆτσο Μυράτ, ὁ ΡουΪ-Μπλάς
τοῦ Οὐγκώ. Ἡ μετάφραση, στὴ ζωντανή μας γλώσσα, ποὺ
καθιερώθηκε πιά γλώσσα τῆς σκηνῆς, σκαντάλισε τὰ γνωστὰ
καθαρευουσιάνικα τυφλοπόντικα, ποὺ βγήκανε σὲ κάπια
φημερίδα καὶ ψέξανε τὸ θιάσο Κοτοπούλη γιατί ἱεροδύ-
λῃσε, λέει, παίζοντας τέτια μετάφραση, κι ὅχι μιὰ ἄλλη μα-
καρονίστικη καὶ μακαρονίστικη σὲ ὑπερκαθαρεύουσα κομωμένη.

"Αν ἱεροδύλῃσε ὁ θιάσος, τὸ βλέπετε ἀπὸ τὸ κομμάτι οὗτὸ
ποὺ δημοσιεύουμε σήμερα καὶ λυτριάσατε ποὺ δὲν ἔχουμε πρό-
χειρη καὶ τὴ μακαρονίστικη μετάφραση, ποὺ λιβανίζει ὁ κ.
Ἀμπελάς, διὰ νὰ δημοσιεύσουμε τὸ ἀντίστοιχο κομμάτι πλῆθ της.

Η Β' ΣΚΗΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ Γ' ΠΡΑΞΗ

ΡΟΥΪ - ΒΛΑΣ. — Καλὴν ὄρεξη, Κύριοι !

(Ὅλοι γυρίζουν. Σιωπὴ ἀπὸ ξάφνισμα κι' ἀνη-
συρία. Ὁ ΡουΪ-Βλάς σταυρώνει τὰ χέρια κ' ἔξα-
κολουθεῖ κοιτάζοντάς τους κατὰματα.)

Ἀδέκαστοι Ὑπουργοί !

Σύμβουλοι ἐνάρετοι ! Μ' αὐτὸν λοιπὸν ἑσεῖς τὸν τρόπο
ὕπηρετετε, κλέβοντα; τὸ σπ'τι, ποὺ σῖ; τρέφει !

Χωρὶς νὰ κοκκινίζετε, διαλέξατε τὴν ὥρα,
τὴ μαύρην ὥρα ποὺ θρηνεῖ, στὸ ψυχομικτῶ της,
ἡ Ἰσπανία ! Ἄλλη δουλειὰ ἐδῶ κι' ἄλλη φροντίδα
δὲν ἔχετε ἀπ' τὴν τσέπη σας λοιπὸν, κ' ὕστερα... δρόμο !
Ἀτιμασμένοι ! Τὴ στιγμὴ, ποὺ ἡ χώρα σας πεδοῖνει,
οἱ νεκροθάφτες; τῆς ἑσεῖς τὴν κλέβετε στὸ μνημα.

— Κοιτάξετε ὅμως γύρω σας, κοιτάχτε καὶ ντραπῆτε !
τὸ μεγαλεῖο, ἡ ἀρετὴ τῆς Ἰσπανίας, ὅλα,

πάνε, χαθήκαν. Χάθηκε και η Πορτογαλία,
 κ' η Βραζιλία απ' τὸν καιρὸ Φιλίππου τοῦ τεταίτου,
 ἀνυπεράσπιστη. Καὶ τί νὰ πρωτοθυμηθοῦμε ;
 Οἱ Ἀγγλοι καὶ οἱ Ὀλλανδοὶ μοιράζονται τὴ χώρα,
 ἡ Ρώμη σὰς ἐξαπατᾷ καὶ ἡ Γαλλία τώρα
 προσμένει τὴν περίστασι νὰ σὰς ριχθῇ. Ἡ Αὐστρία
 στήνει καρτέρι γύρω σας. Κι' ὁ Βαναρὸς Ἰνφάντης
 ψυχομαχάει, τὸ ξέρετε. Τί γιατρεία θὰ βροῦμε ;
 Τὸ Κράτος εἶναι ἀνίκανο, φτωχὸ ἀπὸ στρατιῶτες
 καὶ χρήματα. Στὴ θάλασσα, ποῦ τοῦ Θεοῦ ἡ ὁργὴ
 τὴ συνταράζει, χάσαμε τριακόσια πλοῖα, χῶρια
 ἀπ' τὶς γαλέρες. Κ' ἔχετε τὸ θάρος ! Γιὰ σκεφθῆτε.
 Σὲ εἴκοσι χρόνια, Κύριοι — σωστὰ λογαριασιμένα —
 ὁ ἄμοιρός μας ὁ λαὸς, φτωχός, γονατισμένος
 ἀπὸ τοὺς φόρους τοὺς βαρεῖς, γιὰ σὰς, γιὰ τὶς χαρὲς σας
 καὶ γιὰ τὶς παλλακίδες σας, ἴδρωσεν ὡς τὰ τώρα
 τρακόσια ἑκατομμύρια χρυσάφι. Δὲ σὰς φτάνουν
 αὐτὰ κι' ἀκόμα θέλετε ; Ἀκόμα, ὦ ἄρχοντές μου ;
 Ἀλήθεια, ντρέπουναι γιὰ σὰς. Βόθρο τὴν Ἰσπανία
 τὴν κάνετε, ποῦ ἀδειάζουνε τὶς βρῶμες τοὺς τὰ ἔθνη.
 Λιστεὲς στοὺς δρόμους τρέχουνε. « Βοήθεια ! » ὁλοῦθε
 κραῖζουν

τὶς νύχτες. Χτὲς μὲ κλέψινε τὸν ἴδιο ἐμένα, δίπλα
 σ' ἓνα γεφύρι. Κ' ἡ μισὴ Μαδρίτη κλέβει τώρα
 τὴν ἄλλην. Ὅλοι οἱ δικαστὲς ἀγορασμένοι ! Ὅλοι
 οἱ στρατιῶτες ἀπλήρωτοι, οἱ νικητὲς τοῦ κόσμου !
 Ποῦ εἶν' ὁ Στρατὸς, ὁ ἔνδοξος Στρατὸς τῆς Ἰσπανίας ;
 Ἐξῆι χιλιάδες ὅλοι τους, ξυπόλυτοι, ζητιάνοι,
 βουνίσιοι, Ἑβραῖοι, μαζέματα, ντυμένοι στὰ κουρέλια
 Ἀλλοίμονο ! Κ' ἡ χωριατιά τοῦ Βασιλιᾶ τὸ ἀμάξι
 καθὼς περνᾷ, τὸ προβοδᾷ με τὰ βρωμολογὰ της !
 Κι' αὐτὸς, στὸ πένθος τὸ βαρὺ, στὴ θλίψη βουτηγμένος,
 μονάχος στὸ παλάτι του, μαζὶ μὲ τοὺς νεκρούς του,
 σκύβει τὸ μέτωπο βροῦ, κάω ἀπ' τὰ συντρίμια
 τῆς Αὐτοκρατορίας του. Ἡ φτέρνα τῆς Εὐρώπης
 τσαλαπατεῖ τὴ χώρα μας, ποῦ εἶταν λαμπρὴ ὡς τώρα
 πορφύρα καὶ κατάντησε σὰν ταπεινὸ κουρέλι

— Σὰρλ-Κέν, μέσα στὸ μνήμα σου, μεγάλη Αὐτοκράτωρ
 Τί περιμένεις στῆς ντροπῆς τὰ μαῦρα τοῦτα χρόνια ;
 Σήκω καὶ κοίτα γύρω σου ! Οἱ τιποτένιοι τώρα
 βάζουνε κάτω τοὺς καλοὺς κ' ἡ Αὐτοκρατορία,
 ποῦ τὴν τρομάρα ἔσπερνε παντοῦ, γέρνει στὸ χῶμα.
 Ὡ Σὰρλ-Κέν, τὸ χέρι σου τὸ δυνατό ποῦ εἶναι ;
 Ἢ Ἰσπανία χάνεται, ἡ Ἰσπανία σβύνει !
 Κοιμᾶσαι ἀκόμη γίγαντα ; Τὸ σκῆπτρο σου πουλιέται
 δράμι μὲ δράμι κι' ὁ Ἀετὸς ὁ Αὐτοκρατορικός σου,
 ὁποῦ τὸν κόσμον σκέπαζε μὲ κεραυνοὺς καὶ φλόγες,
 τώρα φτωχὸ πουλερικό, τὸν μιάθησαν καὶ βράζει
 στὴν ἀτιμὴ τους χύτρα.

Β. ΟΥΓΚΩ

ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΓΡΟΥΣΟΥΖΙΑ (*)

Τ' ἀποχαιρετίσματα βάσταξαν ὡς τὰ μεσάνυχτα,
 ἐρροσύφηξαν ἀκόμα κανένα τόννο κρασί ὁ καθένας, καὶ
 ἔτσι ὅταν πῆ ἐπήγαγιναν νὰ μποῦν στὸ καῖκι, εἶταν
 καὶ οἱ δυὸ σταφίδα ἀπ' τὸ μεθύσι.

— Τὸ ἓνα ἄλλο ἓνα, ἐμιουρμούριζε ὁ ἔμπορος σκαμ-
 παλεδάροντας σὰν βάρκα σὲ φουρτούνᾳ.

— Γρουσουζιά. Νὰ διῆς σοῦ λέω πὼς θάναι γρου-
 σουζιά, ἐκοπάνιζε ἕλη τὴν ὥρα ὁ Τσαλίκας.

Τὸ καῖκι μὲ τὰ παννινὰ ἀπλωμένα κ' ἔτοιμο, ἐμοι-
 ζε μὲ πελώριο θαλασσοπούλι, ποῦ ἐκείνη τὴ στιγμή
 μόλις, εἶχε σταθῇ ἐκεῖδ' αὖτὴν κοιμισμένη θάλασσα
 κ' εἶχε ἀκόμα τ'ς φτερουγες ἀνοιχτές.

Ἐφώνηξαν τὸ μοῦτσο τὸ Νικολό, καὶ τοὺς πῆρε
 μέσα μὲ τὴ βάρκα.

Ὁ Τσαλίκας ἔπιασε τὴν κουπαστὴ κι' ἀνέδωκε μό-
 νος του, ἡ θάλασσα κ' ἡ μυροδιὰ τοῦ κατραμιοῦ τὸν
 συνέφερε, τὸν ἔμπορα ἕμω; τὸν σύρανε σὰν τσουδά-
 λι, καὶ τὸν ρήξανε στὴν τρύπα τῆς πρύμνης, ποῦ τὴ
 ἔλενε στὰ μικροκάϊκα κάμαρα !

— Βίρα παιδιά, ἐφώνηξε ὁ καπετάνιος, ρήχον-
 τας καὶ τὸ φέσι του στὴν κάμαρα, καὶ πιάνοντας μὲ
 τὴ ζώνη τὴν κόφρα τῆς βράκας.

Ὁ μοῦτσος μαζὶ μὲ τὸ ναῦτι, τὸ Σκανναζῆ, ἔνα
 βλαστημάρη γέρο, ἄρχισαν μὲ τὰ χέρια νὰ τραβοῦν
 τὴν καδένα τῆς ἀγκουρας. Ὁ Τσαλίκας ἐπῆρε στὸ
 χέρι τὴ σκόττα, καὶ τίρα—μόλα ἀρχίσανε βόλτες γιὰ
 νὰ ξεμπουκάρουν ἀπ' τὸ λιμάνι.

Ἡ νύχτα εἶταν ἀρκετὰ σκοτεινὴ, εἶχε γύρει τὸ φεγ-
 γάρι καὶ στὸ μεγάλο κόλπο τοῦ λιμανιοῦ δὲ φαινόνταν
 καμμιά ἄλλη ζωή. Στὸ βάθος μόλις ἀσπρίζανε κά-
 τι σπιτάκια χωρὶς κανένα φῶς.

Κάπου καὶ ποῦ, κανένα καρχαρόσκυλο, ἀπ' τὰ ραγ-
 μένα καῖκια ἐγαύγιζε, καὶ ἀπαντοῦσε βραχνὰ—βραχνὰ
 ὁ Λύκος τοῦ Τσαλίκᾳ, ποῦ εἶχε σκαρφλώσει στὴν
 πλώρη κ' εἶχε κρεμασμένα ὅξω ἀπ' τὴν κουπαστὴ τὰ
 μπροστινὰ του πόδια.

Εἶχαν φτάσει πῆς στὸ στόμα τοῦ λιμανιοῦ, μὲ
 βόλτα ἀκόμα καὶ θὰ ξεμπουκάρανε. Τὸ ἀεράκι ἐσου-
 ρωνε, σφυρίζοντας ἀπ' τὰ τριγύρω βουνά, καὶ τὸ καῖ-
 κι μὲ γοργάδα ἔκοβε τὶς βόλτες του. Τὴ στιγμή ἐκεῖ-
 νη ἔμπαινε στὸ λιμάνι μὲ ἀτμοτελωνίδα. Μόλις τὴν
 εἶδε ὁ μοῦτσος ποῦ εἶχε τὸ νού του στὸ φλῶκκο, φώ-
 ναξε ἀπ' τὴν πλώρη :

— Ὅρτσα καπετάνιο, ὅλο ὅρτσα, θὰ πέσουμε ἀ-
 πάνου στὸ κηράδι.

(*) Ἢ ἀρχὴ τοῦ στὸ περασμένο φύλλο.